

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . 5 „ — „
Negyedévre . . . 2 „ 50 „
Egy óra . . . — „ 85 „
Egyes szám ára 4 kr.

Kiadóhivatal:

PÉCSETT, Mária-u. 1. sz.
a kir. ítélőtábla épületével szemben,
hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó föl-
szólalások intézendők.

PÉCSI FIGYELŐ

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:

PÉCSETT, Mária-utca 1. sz.
a kir. tábla átellenében.

hová a lap szellemi részét
illető minden közlömény
int. zendő.

Kéziratot vissza nem adunk

Hirdetésárak

a kiadóhivatal vesz 181

Szomorú befejezés.

Pécs, 1896. szeptember hó 30

Szörnyű nagyra vagyunk mi a mi ezeréves állami létünkkel; rendeztünk is tiszteletére ország-világra szóló ünnepeket s büszke nemzeti önértet dagasztotta kebleinket, a mikor a külföld képviselői a sok nemzetközi kongresszus alkalmával eljöttek megbámulni fővárosunkat, kiállítá-sunkat, a mikor megdicsérték vendégszeret-tünket s nem vettük észre, hogy ezek a külföldiek csupa kíváncsiságból látogat-tak el hozzánk, amint mi elmegyünk az állatkertbe megnézni a tonkingi falut, vagy az afrikai négereket s a mint mi csodál-koznak annak a szerezsen aranyművesnek nem várt ügyességén, úgy árasztanak el minket az exotikus országot látni jött ide-
genek dicséreteikkel, a mikor nálunk a várt Ázsia helyett még mindig Európában látják magukat.

De hogy a külföld minket külön ál-lamnak nézzen s így osztozzék abban a rögöszmékben, hogy Magyarország mint önálló állam érte el fennállásának ezredik évét s ezt az évfordulót mint ilyent meg-
ünnepelni jöjjön el hozzánk, arról szó sem lehet: hiszen Magyarország a nemzetközi érintkezésben sehol sem jelentkezik mint állam, Európa csak mint az osztrák-ma-gyar birodalom kiegészítő részét ismeri, a melylyel közvetlenül érintkezni legfőbb csak társadalmi uton lehet, hivatalosan azonban csak az összbirodalom közvetíté-

sével, csak úgy, mint Csehországgal, Ga-
liciával vagy Bukovinával.

Mi azonban idehaza hipnotizálva va-gyunk s ebben az állapotban nagyban ját-szunk az államost, megénekeljük magun-
kat, hogy mekkorát haladtunk hatvanhét óta s ezt mind visszanyert államiságunk-nak tudjuk be érdemül, mintha bizony a kívülünk levő egész világ harminc esztendő óta megállt volna haladásában s oly or-szágok, a melyek nem dicsekesznek oly „önálló államisággal“, mint mi, teszem Csehország vagy Karintia, nem éppen úgy haladtak volna, mint mi, azzal az egyetlen kivétellel, hogy pár évtized alatt nem csi-náltak ezer millió államadósságot, a mely állami kiváltságunkkal mi nagyon is pa-zarul élünk.

Nos hát abban a hóbortunkban, hogy mi nemcsak a honfoglalás ezredéves em-lékünnepét üljük, de magunkat mint ezer év óta érintetlenül fennálló külön államot is ünnepeletteni akarjuk, az ünnepek be-fejezéséül egy oly aktust hagytunk, a mely-
lyel mint állam léptünk volna fel a többi államok előtt, hogy bemutassunk nekik egy olyan alkotást, a melynek létesítését az európai hatalmak berlini kongresszusa ha-tározta el s a melyet mi létesítettünk: ezredéves államiságunk zárókövének a vas-
kapui Dunaszabályozás befejezését szántuk, ez az aktus azonban éppen azért, mert nemzetközi jellege volt, kinosan ébresztett fel bennünket abból a hipnotikus álomból, a melyben önálló államiságról képzelődtünk.

Láthattuk a megnyitó ünnepekből, hogy Európa a nemzetközi viszonylatokban nem ismer magyar államot s azért ezred-
éves államiságunk záró ünnepeén az osztrák-magyar birodalom leszoritotta a magyar államot az őt természet szerint megillető helyről, az ünnepség az osztrák-magyar birodalom ünnepe lett, az álta-lunk létesített világra szóló nagy mű az osztrák-magyar monarkia alkotása gyanánt lett bemutatva.

A kormánypárti sajtó erre a lesújtó jelenségre szégyenkezve hallgat, a nemzeti párt lapjai azonban fennen hangoztatják, hogy Magyarországnak ez a megszégyeni-tése nem következik a hatvanhetes közjogi alapból s tisztán a mostani kormányt te-
szik érte felelőssé.

Igaz, hogy ha nem bábok ülnének a kormányon, kivihették volna azt, hogy a művet létesítő Magyarország neve a meg-nyitásnál legalább megemlíttessék, ámde ez nem sokat változtatott volna a dolog lényegén, az egész ünnep azért mégsem lett volna Magyarországnak, mint önálló államnak ünnepe, az mégis csak az osz-trák-magyar birodalom beszámolója maradt volna az európai mandátum teljesítéséről.

Mert a vaskapui munkálatok keresz-tülvitelével az európai hatalmasságok nem Magyarországot, hanem az osztrák-magyar birodalmat bízták meg, egyszerűen azért, mert a hatvanhetes közjogi alapból ki-folyólag a külhatalmak Magyarországot, mint külön állami léttel bíró országot,

A „Pécsi Figyelő“ tárcája.

A kákicsi komédiás.

— A „Pécsi Figyelő“ eredeti tárcája. —

(Vége.)

— „A komédiást“ — volt a lakonikus válasz s tovább ment szorgosan keresni, kutatni.

En kétséggel a szivemben, kíváncsiság-gal a lelkemben mentem tovább Kákics felé. El is értem a falu széléig. Egy lelket sem látok. Csak a hazatérő teheneknek a borjaik után való egyhangu bőgését s a sertések-nek kukorica után vágyódó kéjtelt rőfögését hallo.

Tanakodtam magamban:

Hogy van az, hogy a falu dédelgetett táplálót: a teheneket és sertéseket sem fo-gadja senki?

Talán sáskák lepték el a határt, s azo-
kat elűzni ment ki a föld népe? De nem lehet, mert a határban nem találkoztam em-
berrel, csak katonával.

Talán dögvész pusztítja a falu lakóit?

De ez sem lehet — nyugtattam meg magam — hiszen csak tegnap viruló egész ségben láttam ezt a szép községet.

Amint így egymást kergetik agyamban a gondolatok, a kétes föltevések: hát egyszer csak meglátok egy ószeb borult, két mankón járó aggot, amint a templom felé vezet az egyházfi.

Könnyű volt megállítanom őt, mert hisz alig volt járásnak nevezhető az a baktatás, amit az végbe vitt. Megállítottam s kérdém: — Mi történik itt?

— Jaj, uram! nagy dolog történik itt. 85 esztendőt értem el, de még ilyet nem tapasztaltam. — A komédiás — a komédiás! Isten ments mindenkit ettől!!

Többet nem tudtam kivenni belőle, ő folytatta csigalassu járását.

Mit volt mit tennem, hogy a kíváncsi-ságomat kielégíthessem, betértem a paphoz.

Az udvaron a tehenek vésztojós bőgése, a lovak gazdát kereső nyerítése, az ebek farkas-szapot érző vonítása fogad.

Egy percre megijedtem. De ha! — Énekhang űti meg füleimet. Nyugodt kedé-lyem visszatért, mert hisz:

A hol dal zeng,
Bátran telepedj meg:
Gonosz emberek
Nem énekelnek!

Minden jó és rossz lelket Istenhez térítő,

imádkozni tanító áhitattal énekeltek a tem-
plomban:

„En Istenem!
Sok nagy bűnim
Lelkemet szorongatják;
Itten nincsen, ki segítsen,
Hát kibez folyamodjam?“

Soha ilyen szépen könyörögve és csak az egyedül segíteni tudó Istenben bizva, énekelni nem halottam sem ezelőtt, sem azóta.

Leborultam az udvar közepén az operfa alatt, s némán hallgattam a zeolozsma hangjait. Elmerengésemből lábak halk dübörgése, majdnem nesztelen hangok vertek fel.

Emberek jöttek a templomból a paplak felé a pappal élükön.

Megállítottam, hogy ő tőle majd csak hallok valamit e felől az Istent s ördögöket kísértő, nem tudom: mi felől.

A pap némán, leverten a lakása felé mutatott, hogy menjek be, majd oda benn elmondja a rómséges történetet.

Beértünk s ő elmondá:

— „Tegnap, a 7-ik hónapnak a 7-ik napján történt. Megjelent egy híres bűvös komédiás a bírónál, hogy engedje meg neki estére előadást tartani. Igérte, hogy soha nem látott mutatványokkal fogja mulattatni a publi-kumot. A bíró hozzám utasítá, mert ő ilyen

nem is ismerik, ennek tehát semmiféle megbízást nem is adhattak.

Az a körülmény tehát, hogy Magyarország ennek a nagy alkotásnak ünnepélyes felavatásánál szóba sem került, igenis egyenes és szükségszerű folyománya a hatvanhetes kiegyezésnek, a mely Magyarországot az európai államok koncertjéből határozottan kizárja.

Azt a megegyezést, a melylyel mi a birodalomra ruházott megbízást egészen a magunk nyakába vettük, a külföld az osztrák-magyar monarchia belügyének tekinti s a megbízás teljesítését is nem tőlünk, hanem a birodalomtól kéri számon.

Ennek a közjogi állapotnak leglesújtóbb kritikáját foglalja magában a nemzeti párti „Magyar Hírlap“, a mikor vaskapui mellőztetésünkről következőképpen nyilatkozik:

„Nem panaszoljuk fel, hogy Magyarország államiságának s a magyar nemzet politikai jelentőségének kifejezésére, egy szó nem sok, annyi se hangzott el hivatalosan. Végre is az efféle elismerésre csak az a nemzet, csak az az állam számíthat, a melynek megvan hozzá az ereje, az öntudata, meg az akarata is, hogy ebbeli jussát érvényesítse.“

Nos, Magyarországnak megvan ehhez az ereje, csak erejének öntudatát ölték ki a nemzetből mesterségesen s akaratát benitották meg, amikor rávették, hogy az önálló államiság két leglényegesebb s legnélkülözhetlenebb követelményéről: az önálló külképviseletről s az önálló hadseregéről lemondjon.

Ezek nélkül idehaza beledisputálhatjuk ugyan önmagunkba, hogy külön állami léttel bírnak, de határainkon túl ez a külön államiságunk ismeretlen fogalom marad mindíg.

Ezredéves államiságunk ünneplésének végső jelenete volt kiszemelve arra, hogy arcába vágja a nemzetnek azt a keserű igazságot, mikép a magyar államot

ünnepelve oly valamit ünnepel, a mi tulajdonképpen már nem is létezik.

Ezek után tessék továbbra is görcsösen ragaszkodni a hatvanhetes alaphoz s ennek a molochnak feláldozni a nemzet erejét, becsületét és vagyonát!

H i r e k.

Pécs, 1896. szeptember hó 30.

Miniszeri fizetések szivarokban.

Régi jó idők, amikor még javában uralkodott a naturáliákban való fizettség divatja! Amikor Thália vándorcsapatái kiirták a szinlapra, hogy a helyrak terményekben is elfogadtatnak: egy páholy egy zék krumplic; egy zártzék két liter bab; állóhely egy koszoru hagyma — ez utóbbi perze csak úgy, ha nem hajítják föl a szinpadra, hanem a kuliszák között adják át gyöngéden. A zsenge magyar Thália bizony a naturáliákon nőtt nagyra, míg most már mindenfelé rendes prózai fizettség jár Thepis bürokratáinak. Legföllebb egy-egy szegény kosztának, kántortanítónak, az ország valami félreeső zugában adják ki a fizetését ma is a régi divat szerint, fában, buzában, krumplicban és kukoricában. Egyébként a civilizáló mindenütt kérlelhetetlenül irtja a naturáliákban való fizetés regényes divatját. Van azonban egy kis államocská a Balkánon, amely úgy látszik vissza akar térni ehhez a patriarkális szép szokáshoz. Szerbia kormánya ugyanis, mint onnan telegrafálják, — elhatározta, hogy a minisztereinek havonta ezer darab legfinomabb szivart küldet az állami dohánygyárból. — A ki Milán papa költsézését és Szerbia kasszáját ismeri, bizonyosra veheti, hogy ez az ezer darab szivar nem külön honorárium ám, hanem valószagos fizetés. A szerb miniszterek fizetése eddig is csak annyi volt, hogy szivarra éppen kifutotta belőle, a jó miniszterek tehát úgy okoskodtak, hogy mit bajlódjanak ők azzal, miképp a gázsijukból ők vásárolják a szivart, a mikor mindjárt ebben az alakjában is fölvehetik a gázsijukat a dohánygyárban? S egy kis ravaszság is dolgozott az elhatározásukban, mert hiszen világos, hogy ők a dohánygyárakból gyári áron, tehát tetelesen jutányosabban jutnak az elfüstölt

valókhöz, mintha azt a trafikból veszik. És fölülte érdekes lesz, ha Szerbia ezt a reformot minden téren behozza s az összes államhivatalnokainak részint szivarokban, részint az állami gyárak egyéb termékeiben fogja kiszolgáltatni a fizetést. Természetes, hogy akkor a magasabb rangú és dusabb javadalmazású tisztviselők drágább, az alantasabbak pedig olcsóbb szivarokat kapnak; a legkomiszabb dohányleveleket pedig a hivatalnokok straffkomániájának tagjai fogják szívni. . . . Az egyes fizetési osztályzatokat ez esetben persze a drágább és olcsóbb szivarokról nevezik ei; ami azért is célszerű lesz, mert akkor az embereket Belgrádban már a szivarjukról meg lehet ismerni; a ki vigan pőfékel a Flor de Izabellából, az legalább is miniszteri tanácsos: a kinek kurta szivar lóg a szájában, mindenki tudni fogja róla, hogy napidijas a kultuszminiszteriumban. S egy szép napon arra virradunk, hogy a szerb hivatalos lap ezt a legmagasabb kéziratot közli:

Kedves Sztrkics tanácsos! Hű szolgálatai elismerésül ezennel előléptetem önt a Kuba 5ös osztályból a Regalitász osztályába.

Sándor m. k.,
Novákovics m. k.,

Napirend 1896. október 1-én.

Naptár: csütörtök. okt. 1. — Róm. kath.: Remig. — Prot.: Remig. — Görög-kel. (szep. 19.) Trofim. — Zsidó: Tischri 24. — Nap kél 5 óra 44 perckor; nyugszik 5 óra 20 perckor. — Hold kél éjjel 11 óra 34 perckor; nyugszik délután 2 óra 46 perckor.

Időjárás: hőmérséklet 13 Celsius fok meleg; légnyomás 753. — Kilátás a központi meteorológiai intézet jelzése szerint: hűvös, száraz idő várható.

— (Fényes esküvő.) Folyó hó 26-án tartotta egybekelését a nógrádmegyei Jobbgyiban mankóbükki Balog Károly pécsi kir. ítélőtáblai tanácselnök és nógrádmegyei nagybirtokos és neje szül. gyarmati Bércy Margitnak leánya Marianne és néhai köveszarvi és gosztonyi Goszthony Lajos somogy megyei földbirtokos és főszolgabíró és néhai neje szül. derecskei Fodor Tekla fia: Goszthony István m. kir. honvédfőhadnagy. Tanúk voltak a menyasszony részéről, az ő nagybátyja, Bércy Géza, nógrádmegyei földbirtokos, a vőlegény részéről pedig: Blaskovich

ördögös dolgokhoz nem ért. Ha én — ő is megengedi. Én, hogyne, megengedtem neki.

Gyűlt a publikum. Hozták a kukorica, buza, tojás, liszt s szalonna képében a belepíti díjakat.

Végre megjelent a falu két eleje: tanító uram és én. Késspénzzel fizettünk. Ezért is, meg intelligenciánkánál fogva is első hely dukált nekünk.

Meg is kaptuk.

Elkezdődött az előadás.

A komédiás kitett magáért. Egyik bámulatra ragadóbbat a másakra halmozott. Elbájolva volt az egész társaság. Itt a másvilág! Pokol vagy mennyország?

A kölcsön, szivességből kapott zsirtól hizott süvegből szalagot, galambot, csokrokat csalt ki; a ketté vágott zsebkenődt szemünk láttára összeforrasztotta, a mozsárban összetört zseborát egy skatulyába zárt uri tők kellő közepéből vonta elő, az asztal lábából annyi bort facsart, a mennyit akartak, itcáját 24 krjával (a korcsmai 12 volt,) a huszast a fülünkől husta ki. És még sok, általunk még nem látott földöntuliaknak voltunk tanúi.

Mindezen mutatványok alatt azonban azt vettem észre, hogy az én kedves tanító uram váltig féaskelődik, akarna is mondani valamit, meg nem is. Zsörtőlődött egyre. Én

csitítottam volna, de annyira fel volt izgatódva, hogy lecsillapítani képtelen voltam.

Azt vettem észre, hogy féltette az őt körülvevő nimbuszt.

Végre, midőn a bámulat a legmagasabb régiókat érte el, az utolsó kártyáját kivetendő, mondja a komédiás a díszes társaságnak:

— Látom, hogy a mélyen tisztelt tanító ur nem hisz ebben az emberfeletti adományban, a melyet Istentől nyerék s tagadólag rázza a fejét, szájszéleinek mozgásai meghazudtolni akarják az én művészetemet; — tehát ha még ilyen szájmozgást veszek rajta észre, csak egyet is, — lakatot vetek a szájára.

Ki lett mondva a nagy átok.

De az én tanítóm még ekkor sem hitt ebben. Megrázva őszbe csavarodott fürtű fejét, odakiáltott:

— Azt szeretném látni!!

No ha szeretné látni, meg is kapta.

A következő percben a száján volt a lakat. Mindenki szeme reá irányozódott. Bámultuk, néztük percekig — 1/4 óráig. Beszélni nem tudott, csak vonaglott.

Istenem! Mit tegyünk?

Az egyház főgondnokának jutott eszébe:

— Kulcsokat ide!

Volt ott kulcs nem egy, de száz is.

Bele is illett nem egy, de több is. És kinyitni még sem lehetett, de egygyel is.

— Le kell reszelni! — Volt az algondnok szava. Reszeltük — reszeltük, de nem fogott rajta egy sem.

Most a kevés, de bölcs szavú bíró szólalt meg a végszükségben:

— Hol van a komédiás? Ha rá tette, vegye le őt!!

— Igaz ám a' — mondta a nép.

De hol van?

Eltűnt az éji homályban!

Rögtön elhatározta a község, hogy a várostól katonaságot és zsandárságot kér a saját költségére, kikutatandó az egész környéket, a mely visezahozza a komédiást. És az a katonaság és zsandárság, a melylyel találkoztam s a mely kutat s kifürkész mindent, de komédiást nem lel.

A falu népének apraja-nagyja, a pap tanácsára, bevonult a templomba, az Istenhes imádkozni, zsolozsmákat zengeni.

A nép egész éjjel, egész következő nap imádkozott — s a katonaság keresett — hiába.

Bevonultunk újra a templomba; imádkoztunk, énekeltünk újra. Keresték a katonák a komédiást lelkenedve. Hisz 100 váltófrt volt a fejére kitzúve.

Hiába!!

István pécsi kir. táblai elnök. Nászasszony Bércy Gézáné szül. Bencsik Mária. Vőfélék voltak a menyasszony két fivére: ifju Balog Károly és Balog Aladár, katonakadémiái növendékek. Koszorus leányok: Fáy Szeraphine és Lechner Paula. A násznép között voltak: öz. Bércy Károlyné, a menyasszony nagyanyja, továbbá öz. Fáy Béláné szül. Frivaldszky Pauline és leánya Ilona, öz. Mocsáry Béláné szül. Fáy Mária, Lechner Lajos, miniszteri tanácsos, dr. Goszthony Mihály, egyetemi magántanár és neje szül. Csizsár Marianna, Goszthony Béla miniszteri titkár és neje szül. Fekete Jolán, Zoltán Béla földbirtokos és neje szül. Fáy Margit, Putnoky Mór, országos képviselő, Meskó Ábris és neje szül. Batta Mária, Bósz Emil, róm. kath. plébános, Fáy Loránt és Abay Leó. A reggel 8 órakor megtörtént egybekelés után, mely alkalomra az anyakönyvvezetői hivatal is szépen fel volt díszítve, déli fél 12 órakor volt mise az ez alkalomra virágokkal és zöld galyakkal igen szépen és gazdagon feldíszített kis templomban, melyet az ifju pár egy az oltár előtt, a szentélyben felállított ima számlayon térdelve hallgatott végig. Mise közben, az áldozás után a pap külön megáldotta az ifju párt, majd a mise végeztével összeeskette őket a egy igen szép beszédben fejtegette a szeretetet, melylyel egymás irányában a házasság életben viseltetni tartoznak, ezután pedig a menyasszony avatása következett. Ezután ismét kocsikra kelve hazatért a násznép, hol már terített asztal várta őket; egy pompás dejeuner dinatoire szolgált alkalmul, hogy a násznép inter-pocula is kifejezhesse szerencse kívánatait az új párnak. Blaskovich István kir. táblai elnök mondotta a pezsgő elérkezéssel, a fiatal párra az első feleöntött, mely közvetlen melegségénél fogva könyeket csalt mindenki szeméibe. Egész sora következett a pohárköszöntőknek, illetve az ifju párt az öröm szülőket, koszorus leányokat, násznépet stb. A délutáni vonattal az ifju pár elutazott

Csak még egy imádságos könyv volt kiolvasatlan, jobban mondva: kiimádkozatlan. S ime az angyal egy leányka képében! Oda nyujtja a tanító uramnak az imádságos könyvét. Imádkozik ebből is lelkesen, átszelle múltan. Nem használ ez sem. — Még csak egy lap. Ha ennek sem lesz foganatja: akkor vége... A világ csufja: Kákics.

Elgémberedve, reményvesztetten fordítja a mester a lapot, az utolsót s imádkozza azt, a mi ott van:

„Megismerem én Istenem, hogy ámbár gyermek vagyok, mégis már sokat vétettem ellened, kedves Istenem...”

Tovább is mondauá, de im — a lakat kizárult s többé nem volt látható.

A 100 bele illő kulccsal kinyithatatlan, a legjobb reszelővel lereszelhetetlen acél; a felnőttek órákig tartó imájára nem hallgató, nem engedő lakat ime az egyetlen ártatlan gyermek-ima előtt megnyílt.

Az én Menyus bátyám azonban ezt aligha értette meg. Mert ha megértette volna, bizony nem mondta volna:

„Hát csak nem lehetett leimádkozni a szájáról a lakatot?”

Mégis nagy szerencse reám nézve, hogy nem értette meg. Különböznem tudtam volna megírni ezt a kedves tárcát.

Benkó Kálmán.

Abbáziába, az ifjuság pedig cigányzene mellett táncra kelt, s a násznép így maradt együtt, tovább vigadva késő éjjelig.

— **(Rác Gusztai az Otthonban.)** A mi közkedvelt és ügyeskezdő cigányprimásunk, Rác Gusztai, a ki zenekarával eddig a legszivesebben hallgatott zenét szolgáltatva a kávéházakban, ezentúl az Otthon kávéházban is rendszeresen hangversenyezik. Első hangversenyét az Otthonban ma (szerdán) este adja.

— **(Pályázat.)** A pécsi pénzügyigazgatóságnál két pénzügyőri fővigyázói állás van üresedésben. Pályázati kérvények két hét alatt adandók be a pénzügyigazgatósághoz.

— **(Pótvásár Dombóvárott.)** A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy a tolnamegyei Ó-Dombóvárott október hó 1-én, holnap (csütörtökön) pótvásár tartassék.

— **(Halálosítás.)** Bodonyi Nándor, ellendi tanító, tegnap este 10 órakor meghalt. Elhunytáról a következő gyászjelentést vettük: „Bodonyi Nándorné szül. Lincbauer Terézia, Bodonyi Rozália, Terézia és János, Lincbauer Katalin, öz. Werb Károlyné szül. Lincbauer Janka és Lincbauer Anna, ugy az egész község szomorodott szívvvel jelentik a forrón szeretett férj, testvér, sógor, illetve tanítójuk Bodonyi Nándor ellendi tanítónak f. évi szeptember hó 29-én este 10 órakor hosszas betegség és a halottas szentségek ájtatos felvétele után, életének 57-ik és boldog házasságának 23-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei f. évi október hó 1-én fognak az ellendi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat f. é. október hó 2-án d. e. 10 órakor fog a Mindenhatónak bemutatni. Kelt Ellenden, 1896. évi szeptember hó 30-án. Béke hamvaira!”

— **(Gyűlések a megyeházán.)** Jövő hó 6-án délelőtt 8 órakor a vármegyeház nagytermében az árvaházi igazgató választmány ülést tart. Ugyanekkor tartja ülését délelőtt fél 10 órakor a tiszti nyugdíjválasztmány. Október hó 8-án délelőtt 10 órakor a legtöbb adótfizető tagok 1897. évi névjegyzékének végérvényes megállapítása tárgyában lesz ülés; előtte való napon pedig, vagyis október hó 7-én, délelőtt 10 órakor az állandó választmány ülészik, október 11-én pedig számonkérés lesz.

— **(Jönnek a színészek.)** A pécsi színtársulat tagjai ma már nagyrészt megérkeztek Kaposvárról. Somogyi Károly színigazgató is megjött, a társulatnak még meg nem érkezett tagjai pedig holnap, október hó 1-én, érkeznek meg, hogy aztán szombaton „IV. László” előadásával megkezdjék a színi évadot.

— **(Egy „mussáj” lap.)** Az új szabadalmi hivatal, mely még csak pár hónap óta működik Budapesten, egy időszaki hivatalos jellegű lapot is ad ki, mely engedélyezett szabadalmak jegyzékét közli. E lapot a hivatal minden hazai törvényhatóságnak megküldi. Akadt azonban oly törvényhatóság is, mely egyszerűen visszaküldte a „Szabadalmi Közlöny”, nem lévén kíváncsi annak tartalmára. A keresk. miniszter erről

értesítvén, rendeletet bocsátott ki melyben minden törvényhatóságnak feladatává teszi a Sz. K. elfogadását, elrendelvén egyúttal, hogy e lap a közönség által könnyen hozzáférhető helyen tartassék. Pécs város szintén megkapta e rendeletet s így a tanácsnak alkalma lesz intézkedni a tekintetben, hogy a Sz. Közlönyt mily könnyen hozzáférhető helyen tartsa.

— **(Katonai ellenőrzési szemlék.)** A szokásos évi katonai ellenőrzési szemlék holnap (csütörtökön) vessik kezdetüket megyénkben a pécsi járásra vonatkozólag. E járásban október hó 1-én és 2-án a honvédséghez tartozó hadköteleseket vessik ellenőrzési szemle alá; a közöshadseregbeli hadköteleseket pedig október 3. és 4-ik napjain.

— **(Az igazoló választmány ülésai.)** A város legtöbb adót fizetőinek névsorát az igazoló választmány holnap délután tartandó ülésében vessi felülbírálat alá. A választmány pénteken és szombaton délután is tart üléseket s ekkor lesz végleg megállapítva a virilisták névjegyzéke.

— **(Kassinói ülés.)** Tegnap estőre volt egybehiva a pécsi Nemzeti Kassinó igazgató választmánya ülésre. Azonban, mivel a tagok igen csekély számban jelentek meg, a gyűlést elhalasztották október hó 6-ára, a mikor is délután 5 órára hívják egybe az igazgató választmányt. Az ülés tárgya lesz az építési bizottság jelentése és a jövő évi költségvetés tárgyalása.

— **(Talált óralánc.)** Egy díszes női aranyóralánc találtatott. Tulajdonosa — kellő igazolás mellett — Rónaky Ignác városi rendőrkapitánynál a hivatalos órák alatt átveheti.

— **(Tanító-gyűlés.)** A baranyavár vidéki tanító egyesület folyó évi rendes közgyűlését holnap (csütörtökön) tartja Baranya-Monostoron a róm. kath. népiskola helyiségében.

— **(Ünnepi takarodó.)** Tegnap este 8 órakor katonazenekar hangjai csalták a sétatéren sétáló publikumot le az apáca utcába. Onnan hangzott a katonasereg s ott az ezredirodai épület előtt hangversenyzett a zenekar, lobogó gyertyalángok világa mellett. Fent az ablakokban Ivinger Károly ezredes és több tiszt hallgatta a precíz előadott darabokat, s hangos „bravó” és „igen szép volt” szavakkal nyilvánította megelégedését a Christóf Antal karmester vezénylete alatt derekasan működő zenekar előtt. Az apáca utcából a Király-utcán keresztül, végig a sörház-utcán, a Mária utcába ment a zenekar s ott a főispán lakása előtt adott hangversenyt. A Mária utcából a honvéd lovasdandárparancsnokság Anna-utcai épülete elé vonultak s mikorra itt befejezték az ünnepi takarodót, akkorra épen 9 órát harangostak. Ekkor a Széchenyi téren és a Ferenciek-utcáján keresztül hasavonult a zenekar, mely Ivinger ezredes rendeletére adta az ünnepi takarodót Szent Mihály napja alkalmából.

— **(Elmosott vasúti töltés.)** Az őszi esőzések ismét kárt tettek a vasúti töltésekben is. Így a Villány és Magyarbóly közti vasúti töltést az éjjel úgy alámosta a

vis, hogy azon a közlekedés fennakadt és úgy az Eszékről, mint a Bródból és Pécsről jövő vonatok nem közlekedhettek tovább. A bajon astán úgy segítettek, hogy az utasokat átszállították és a podgyásokat átrakták másik vonatokra, melyeken astán az utasó közönség szépen visszament Villányba. Ez akadály miatt a mai vonatok másfél órai késést szenvedtek.

— **(Ki a vivát?)** Megható jelenet színhelye volt ma a jogakadémiai „Olvasókör” helyisége. Tichy Ferenc volt honvédönkéntes levette a mondurt, már mint „cibil” és mint ilyen, először jelent meg a jogászok e gyűlésési helyén és ott ifjaink lelkes ovációkban részesítették. Égi Kálmán a liberális párt nevében szép szavak kíséretében felajánlotta Tichynek az elnökjelöltséget, kifejtve, hogy egyedül tőle várják, miszerint ama terhes feladatoknak, melyekkel e tisztség össze van kötve, hiven és lelkiismeretesen fog megfelelni és a jogászok lelkes vezetője lesz. A kitörő éljenzéstől nem is lehetett hallani beszéde befejező szavait és néhány perc kellett abhoz, míg Tichy Ferenc szóhoz juthatott, meghatottan köszönte meg a beléje helyezett bizalmat. A jelöltséget elfogadta és ígérte, hogy megválasztása esetén mindenképpen arra fog törekedni, hogy ténykedése méltó legyen a bizalom oly nagy fokú kifejezéséhez, a milyent ma tapasztalt. A választás holnap lesz.

— **(Emléktábla Czuczor Gergelynek.)** Brázay Kálmán nagykereskedő, mint már említettük, Budapesten muzeumköruti házában, a hol a hatvanas években Czuczor Gergely lakott és 1866. szeptember 9-én meghalt, hazafias kegyelete jeléül emléktáblával jelölte meg. Brázay az emléktábla leleplezési ünnepének rendezésére a m. t. akadémia első osztályát kérte föl, a melynek Czuczor annyi éven át oly nagy érdemű tagja volt. Az akadémia örömmel vállalta el a feladatot és a szép művű emlék leleplezési ünnepét október 5-én délelőtt 11 órára tűzte ki. Az ünnepség a muzeumköruti 23-ik számú házban fog végbemenni.

— **(Hja, jönneka választások . . .)** A pénzügymin. körrendeletet intézett az összes pénzügyigazgatóságokhoz, s így a pécsihez is, melyben meghagyja, hogy mivel az adók behajtására előirányzott összeg nagyobb részét leginkább a téli hónapokban szokták felhasználni, a mikor a behajtott összeg nem áll arányban a ráfordított kiadáással: a behajtást január és február hónapokban a községekben szüntessék be és ha már kiirták is az árverést, hagyják abba és csak február után folytassák. Ez a rendelet a városokra azonban nem szól, sőt meghagyja, hogy itt a behajtást még nagyobb szigorral folytassák.

A színházi idény megnyitása alkalmából Párizsból érkeztek a legújabb izlésnek megfelelő kiváló finom uri és női színházi látcsövek, valamint egyéb optikai tárgyak, u. m. hő és légnyommérők, aneroidok, szemüvegek és orrocsipetők stb., mely cikkek igen olcsó gyári árak mellett **Schönvald Imre** ókszergyárosnál, Pécsen, Király utcában kaphatók. — Minden e szakmába vágó javítások igen mérsékelt áron leggyorsabban eszközöltetnek.

Művészet, irodalom.

○ **Szllági Dezsőt és Széll Kálmánt,** a magyar közélet eme két oszlopát, méltán megillető kitüntetés érte, amikor az interparlamentáris konferencia elnöki székébe megválasztották. A tizeuhét év óta fennálló „Ország-Világ” ez alkalomból jól sikerült fényképüket közli, valamint bemutatja **Dezső** belga szenátort is, ki a Belgiumban legutóbb megtartott interparlamentáris konferenciának elnöke volt. Az „Ország-Világ” e heti számában, mintegy tükörben meglátjuk a hét többi eseményeit is. Behatóan foglalkozik a Vaskapu megnyitásával, és nem elégszik meg ezen európai esemény leírásával, hanem 20 képet, illetve felvételt közöl az aldunai szuhatagokról, sőt bemutatja azt a 3 királyi serleget is, melyből a király, továbbá a román és szerb uralkodók a Vaskapu megnyitása alkalmából ittak. Megtaláljuk az „Ország-Világ” e heti számában az angol királynő kitünő képmását, uralkodásának 60. évfordulója alkalmából. A többi képek a „Hoch- und Deutschmeister” ezredet, a berlini tüszoltókat, a soproni Széchenyi szobrot mutatják be, mind a lap magas nivójának megfelelő kivitelben. Cikkeket irtak: **Satanella**, **Zsoldos László**, **Justh Béla**, **Dr. Váradi Antal**, **Pap Zoltán**, **Kéry Gyula**, **Dr. Falk Zsigmond**, **A dorján Sándor** és mások. Az „Ország-Világ”-ot a legmelegebben ajánljuk olvasóink figyelmébe a küszöbön álló évnegyed alkalmából, mert nemcsak a legkitünőbb képes hetilap, de a legolcsóbb is. Előfizetési ára negyedévre csak 2 frt. Mutatványsságot kívánatra bárkinek ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, V. Hold-u. 7. sz.)

Törvényték.

Lelkés a vádlottak padján.

— Saját tudósítónktól. —

Pécs, 1896. szept. 30.

Nyilvános becsületsértéssel vádolva állt ma a pécsi kir. törvényték büntető bírósága előtt **Rudolf Mátyás**, szászvári segédlelkész, a kit még az egyházpolitikai törvények életbeléptetése alkalmából történt szereplése állított ma vádlottként a bíróság elé. Az egyházpolitikai törvények életbeléptetése alkalmából származott, jobban mondvá bizonyos körök által származtatott izgalomból kifolyólag a Szászvárott történetekkel ez évben már egy ízben a pécsi esküdtésék is foglalkozott, mikor a klerikális „Magyar Néplap”-ban megjelent becsületsértő kifejezésekért **Kovács Pál** szászvári segédjegyző sajtóperre indított s a sértő cikkek íróját, gelsei **Biró Zoltánt** az esküdtésék el is marasztalta. A sajtóperben panaszosként szereplő **Kovács Pál** ma tanuként került ismét a végtárgyalási terembe s az akkor tanuként kihallgatott **Rudolf Mátyás** ma mint vádlott állt a bíróság előtt.

A törvényték **Varga Nagy István** elnöke alatt **Koszer János** és **Jobszt Béla** dr. itélőbirákból alakult meg; a vádhatóságot **Zsolnay György** kir. főügyész-helyettes képviselte; a védelmet **Bodó**

Aladár dr. ügyvéd vitte; a végtárgyalási jegyzőkönyvet **Krudy István**, aljegyző vezette.

Pont kilenc órakor kezdetét vette a végtárgyalás s **Zsolnay György** közvádlo előadta a vádat, a mely a sásdi szolgabíró-sághoz beadott feljelentés alapján s a vizsgálat adataihoz képest abból áll, hogy vádlott 1895. évi október 13-án a Szászvárott **Kovács Pál**, segédjegyző és anyakönyvvezető által a polgári házasságról — a községi jegyző utasítása folytán — tartott magyarázata közben a kormányra becsmérő kifejezéseket használt s így nyilvános becsületsértést követett el. A közvádlo rövid előadása után következett

a vádlott kihallgatása.

Rudolf Mátyás, sályi születésű, 25. éves, szászvári segédlelkész, az 52-ik gyalogezred tartalékos, vagyontalan, büntetlen előéletű. Vallomása elején hivatkozik arra, hogy nemcsak emberi, de papi kötelessége is a teljes igazságot előadni, mire esküje kötelezi s ő mindent hiven az igazsághoz fog vallani.

Áttérve az 1895. október 13. án délután, a litánia után, Szászvárott a jegyzői lak és a templom előtti téren történetekre, előadja, hogy ő is jelenvolt a törvényték magyarázatán. Előzőleg barátságosan beszélgettek **Frey** tag **Gyula** községi jegyzővel és **Kovács Pállal**, csak mikor a segédjegyző megkezdte a törvényték magyarázatot, ő akkor ment el tőlük s 5—6 lépésnyire megállt. A törvényték magyarázatról úgy vélekedett, hogy az célzatos, mivel a községekben a polgári házasság ellen igen erős volt a hangulat s bizonyos személyekre célzottak vele, kiket e hangulatkeltéssel gyanúsítottak. Ő meg is kérdezte **Kovács Pált**, hogy reá céloz-e, — mikor egyszer találkoztak — de az azt felelte, hogy nem. A törvényték magyarázatot mégis célzatosnak vette s figyelemmel hallgatta.

Midón Kovács Pál arról beszélt, hogy az „egyházi házasság érvénytelen lesz ezután”, ő közbeszólt: elég rosszul, mert az egyházi házasság szentség. Mikor pedig a segédjegyző azt mondta, hogy a polgári házassággal nem lesz fizetni valója a népnek az anyakönyvi kivonatokért, s nem kell 1 frt 50 krt, 2 frtot fizetni, csak egy koronát, — ő ismét közbeszólt, hogy „akkor hát többbe kerül”, mert eddig egy családi kivonatért csak 2 frtot kellett fizetni, most meg minden egyes családtag anyakönyvi kivonatáért külön-külön 50 krt. Ennyit kötelességének tartott közbeszólni s a törvényték magyarázatba tovább nem szólt bele s a nép közé menve, ott egy nála levő néppárti füzetből egész csendben megmutatta a körülállóknak, hogy az anyakönyvi kivonatok ezután is pénzbe, sőt többbe kerülnek, mint eddig.

Majd ismét figyelt a magyarázatra, melyet azonban **Kovács Pál**, tapasztalván, hogy a nép közt mindjobban erősödik az ellenhangulat s az asszonyok többször nevetnek s megjegyzéseket tesznek, egyszerre beszüntetett s kijelentette, hogy a legközelebbi vasárnap a mezőrendőrségi törvényről tart előadást.

Ekkor már nem volt hivatalos eljárásban **Kovács Pál** s mikor a néppárti füzetek osztogatását emlegette s azt mondta, hogy a

„néppártnak se apja, se anyja,“ — vádlott kötelességének tartotta, hogy erre válaszoljon. A nép vállaira kapta és ő kérdőre vonta Kovácsot, hogy mint mer törvényt magyarázata után arról a helyről egy politikai pártról beszélni?! A néppártnak van apja: Zichy Nándor gróf — mondta ő — s erre a nép éljenezvén, Kovács felingerült s mondá, hogy a „néppárt Kossuth nevét nem tiszteli.“ Erre vádlott figyelmeztette, hogy „hagyja a holtat pihenni s különben is Kossuth nevével félrevezették, megcsalják a népet.“ Kovács ekkor áttért egy „csiklandós“ kérdésre, a papi vagyona s azt mondta, hogy jobb volna, ha azt felosztanák s adóba és iskolákra fordítanák s a néppárt ettől fél, meg a papok is s azért alakult most a néppárt; mért nem alakult akkor, mikor a szeszdót felemelték?

Vádlott kötelességének tartotta erre a népet felvilágosítani s azt mondta, hogy igazságtalanság volna ez s a kálvinisták szeretnék — mert Kovács is kálvinista — hogy az egyházi vagyont felosztják s még a templomi szent edényeket is nekik adják. A stóla-jövedelem féltésére pedig elmondta, hogy „nem igaz“, mert most is kell a népnek az anyakönyvi kivonatokért fizetni.

Ekkor Freytag Gyula jegyző rászólt: „Nem igaz, hazudik“, — s őt ekkor félbehagyta beszédét s elment az ő követő néppel együtt a plébániára, hol a nép közt néppárti füzeteket osztott ki.

A vádra nézve megjegyzi, hogy ő a kormányról nem beszélt, az szóba sem jött;

ő csak a kormánypart ellen nyilatkozott, hogy az csalja Kossuth nevével a népet s így a vádban felhozottakat mind kifogásolja és tagadja.

Mindezt pedig a vádlott hosszú beszédben adta elő, a minek hatását csak a be-tanult poze-ok rontották, de igen nagyon.

Elnök elébe tartotta aztán vádlottnak a vád pontjait, u. m.:

— Mondta e ön a törvényt magyarázat ama részekor, melyek a halálozások és születéseknek a lelkészi hivatalnál többé nem szükséges bejelentéséről szólt, hogy: Elég disznóság ez a kormánytól?!

Vádlott: Nem mondtam.

— Mondta e, mikor a be nem jelentők elleni bíróságról volt szó, hogy: Ilyen bíróságot csak ilyen disznó kormány szabhat?!

Vádlott: Tagadom.

— Mondta-e az anyakönyvi kivonatokért járó díjazásnál, hogy: Igen, a bitang kormány itt is megcsalta a népet; többet kell fizetni, mint eddig.

Vádlott: Nem mondtam.

Elnök kérde ezután, hogy kik lettek meghíva a törvényt magyarázatra.

Vádlott elmondja, hogy dobász által az egész falu apraja-nagyja s ő azért ment oda, mert érdekelte a dolog. Néppárti plakátokat és füzeteket azért vitt magával, mert — mint máskor is — litónia után ki szándékozott azokat a nép közt osztani s eszé-ágában sem volt, hogy az fog történni, a mi történt. A vádbavett kifejezéseket utoljára

is ismételtén visszautasítja. Vádlott kihallgatása után következett a tanúk kihallgatása.

Terhelő tanúk.

Kovács Pál szászvári segédjegyző nyitotta meg a terhelő tanúk sorát. Ő principálisa megbízásából magyarázta a törvényt, melyre minden községi lakos meg lett hívva. A törvényt magyarázat előtt találkozott a vádlottal s köztük a következő párbeszéd folyt le:

— Ki magyarázza a törvényt?

— Én.

— Majd sugok, szólt a vádlott.

— Nincs szükségem rá, tisztelendő ur, felelte a tanu s ennél többet nem is beszéltek, csak a törvényt magyarázat közben, mikor tanu vallomása szerint a vádlott kifejezéseket a vádlott igen is mondotta s erre tanu kész megesküdni is. A néppártól s a szekularizációról szólt tanu, de már a törvényt magyarázat befejezése után, s közben a nép nem is zajongott, mert míg a vádlott közbeszólására támadt zaj le nem csillapult, addig ő nem folytatta a magyarázatot.

Tanu szembe mondván vallomását vádlottnak s a védő ügyvéd kérdésére kijelentvén, hogy a szolgabíróshoz küldött feljelentést ő fogalmazta, következett

Freytag Gyula, szászvári községi jegyző és

Zipera József, kir. betétszerkesztő segédtelekkönyvvezető kihallgatása. Az előbbi megerősíti vallomásával a vádbavett sértőkifejezéseket, az utóbbi szintén. Ő egy magasabb helyen 15 lépésre állt a gyülekezettől s mindent jól látott és hallott s a mellette álló Balta László gyógyszerészhez oda is szólt:

— Ha ismerőse volnék a tisztelendő urnak elvezetném onnan, mert még bajt szenved magának

Liána lefektette, mint sokszor máskor is. De a jó öregasszony nem birt felkelni többé. S még beszélni se beszélt többet, mint csak ennyit Liánához:

— Légy a felesége, lányom. Látod, szegények vagyunk. En meghalok, segítség nélkül maradsz, egyedül, árván. Légy a felesége, úgy gazdagságban, jólétben élj s boldog leszel.

Igy lett Liána, a beteges Liána, a Lazarovits Demeter felesége.

A jólét, a könnyű, kényelmes élet csakhamar egészségessé tette. Nem érzett semmi fájdalmat, de azért ritkán volt fénylő a szeme, piros az arca és vig a kedélye. Lett belőle egy kicsi, karcsu, csaknem sovány asszonyka.

Hát mért nézett rá az a férfi oly különösen; mért tapadt oda a szeme az arcára, az alakjára?!

És újból megrándult valami bűvös tüztől a karcsu, filigrán teste, a mint erre gondolt.

Kocsirobogás zavarta fel tüprengéséből.

Felállt, kitekintett a szalon ablakán.

A kocsi jött vissza, a melyik Lazarovits Demetert a városba vitte a vasúthoz.

S tudja isten, olyan jól esett arra gondolnia, hogy egyedül van, hogy nincs mellette a férje. Örült is a véletlennek egy kicsit, mert legalább az új ismerőst nem kell még most férjének is bemutatnia. Maga sem tudta miért, de jobbnak gondolta ezt így.

Közben beállt az alkonyat. Behuzta a szalon ablakait s Diánától kísérvé kiment.

Sorra járta konyhát, a cselédházat, az udvart s mindenütt kiadva a parancsokat, mindent megvizsgálva,

dolgom ott tartóztat egy pár hétig. Ez idő alatt magának kell felügyelnie, mint máskor is, a házra. Tudom hogy jól elvégzi a feladatot: csak arra figyelmeztetem, hogy ez időre hagyja abba a sétát. A cselédség lopja, rabolja az embert, mihelyt nem érzi a gazdát. Azért hát mindig itthon kell lennie, hogy nyomukban tudják folytonosan és ne érezzék magukat felvigyázat nélkül egy rövid órára se.

Rideg, szigorú hangon volt ez mondva. S aztán, a mikor Liána megmozdult, hogy felkeljen, folytató:

— Csak maradjon. Már mindent becsomagoltattam, a mi kell. Még egy órára van, addig megvacsorázunk. S azzal cseppet.

Egy inas jelent meg.

— Hozd be ide, Miksa, a vacsorát. Csak gyorsan, nem kell az ebédlőben teríteni.

S rövid félóra múlva Lazarovits Demeter, az élesdi major ura, lent állt az udvaron, az utazó kocsi előtt.

Megnézte, rendben van-e a podgyasz, mit magával visz s aztán odafordult Liánához, megcsókolta fehér homlokát s felült a kocsiba.

A cselédek, kik az udvaron foglalatostkodtak, szerencsés utat kívántak neki s a kocsi gyors tempóban kirobogott az udvarról.

Liána ott állt az udvarban, míg a kocsi után becsukta nagy tölgyfakaput. Aztán megfordult s lassan, gondolkozva ment be a házba, vissza a majorlak szalonjába.

A leáldozó nap utolsó sugarait belövelte a szalon

Tóth István volt községi bíró hallotta, hogy a vádlott mérgesen azt mondta: elég bitangság a Kormánytól. De mást nem tud.

Panta Jánosnak, ki időközben meghalt, felolvasott vallomása is igen terhelő a vádlottra, mert megerősíti mind a három vádbavett sértő kifejezést.

Pál János is hallotta, „mikor a Kovács ifiúr a törvényt magyarázta,“ hogy a vádlott bitangságot és csalást emlegetett.

Vörös István, betétszerkesztési bizottsági irodasolga szintén hallotta, hogy vádlott azt mondta: számárság a királytól...

— Számárság ez magától, édes barátom. Adta meg a választ a tanu vallomására az elnök s mivel a tanu nagyot is hall, megjómaga emlékező tehetségével sincs valami tisztában, vallomását mellőzte a törvényszék.

Enyhítő tanuk.

Az enyhítő tanuk sorát Balta László, gyógyszerész nyitotta meg. A „dissznóság“ szót nem hallotta, a „szemtelen“ szót sem; a „megcsalás“-t pedig vádlott a Kossuth nevével visszaélő kormánypártra mondta.

Minthogy Balta mellett állott az egészen ellenkezőleg vallott Zipera József, a két tanut is szembesítették egymással, de Balta ekkor is megmaradt vallomása mellett. Sőt elmondta, hogy Kovács Pál beszéde őt is felisgatta s ő szemrehányást is tett neki, hogy miért beszélt olyanokat?! Különben a nép igen lármázott s a vádlott és Kovács közti polémia törvényt magyarázat után folyt le.

Dorf Ignác tanu szintén jelen volt a törvényt magyarázatán elejétől végig. A népszajongott s ő a vádbavett kifejezéseket nem hallotta.

Kövesi János jelen volt szintén a törvényt magyarázatnál, részben hallotta is a káplán ur kifakadásait, de az akkori nagy zaj miatt most már nem emlékszik, sértők voltak e azok, vagy sem. Hogy a kormányt szidta volna, azt nem hallotta.

Gász János, takács, vallja, hogy a káplán és a segédjegyző összekülönböztek; azonban az elnök által elősorolt sértő kifejezésekre nem emlékszik.

Szabó György szintén jelen volt a kérdéses alkalommal; a sértő kifejezésekre nem emlékszik.

Kovács Imre most, egy év után már nem tud mindent a fejében tartani.

Tóth János csak arra emlékszik, hogy a káplán ur az új törvényekre célozva monddotta, hogy „elég rosszul van!“ Sértő kifejezéseket nem hallott.

Szászi János már a hecc elején ott volt. Elnök kérdésére eladja, hogy már egyszer leadta vallomását, a mi mellett most is megmarad. Egyébiránt ő a kormányról se jót, se rosszat nem hallott.

Rapoli János szintén jelen volt a kérdéses alkalommal; de a nagy sűgás miatt semmit se hallott.

Ezzel a bizonyítási eljárás befejeztében, Zsolnay György főügyészi helyettes

az összes tanuk meghittetését indítványozza az egy Vörös István kivételével.

Bodó Aladár dr. védőügyvéd Vörös István meghittetésének meilőzéséhez hozzájárul; azonban Freitag Gyula és Kovács Pál meghittetését is ellenzi.

A bíróság határozathozatalra visszavonul és Vörös István kivételével valamennyi tanu meghittetését rendeli el.

Megtörténik.

Fölolvastatik ezután a Bánffy Dezső b. miniszterelnök által az összkormány nevében a főügyesség részére adott meghatalmazás, majd a vádlott előéletére és vagyoni viszonyaira vonatkozó hatósági bizonyítvány.

A vádbeszéd.

Ezután Zsolnay György tartotta meg érvekben gazdag vádbeszédét, melyet kivonatosan a következőkben reprodukálunk:

„Szabad alkotmányval bíró országban élünk, jogos tehát és az alkotmányból kifolyó követelmény, hogy minden hatóság felelős legyen esetleges mulasztásaiért. Következésképpen a kormányzat működése is bírálat tárgyává tehető.

Ámde egészen más a bírálat, mint a rágalom.

Ha az a műveletlen nép azt hallja, hogy egyes kormányzati szervezetek lealacsonyítatnak, akkor rá van mutatva az imminens veszélyre, az országos sérelemre, a közjó, a közbéke veszélyeztetésére.

Terhelt jónak látta a magyar királyi kormányt megtámadni, és midőn ő a politika

nyitott ablakain keresztül. Kellemes félhomály fődte be a termet s a kis karcsu, csaknem sovány asszonyka visszaült a hintaszékbe fáradtan kimerülten, mint akkor mikor az erdő alul hazajött.

És arra gondolt, a mi vele oly véletlenül történt. Megismert egy férfit.

Különös, hogy mióta meglátta, azóta mindig rája gondolt. Rágondolt, míg hazaért; rá gondolt, míg férjével együtt volt s rá kell gondolnia most is.

S eszébe jut, hogy majd elárulta magát. Hogy majd kibeszélte, hogy nem volt egyedül mai sétájában, vagy — a mint Lazarovits Demeter nevezte — kószálása közben.

S nem tudja magának megmagyarázni, hogy miért is titkolta el hát e találkozást férje előtt.

Miért esik jól neki a titkolózás; miért találta édesnek akkor is arra az ismeretlen új ismerőse gondolnia, mikor férjével együtt volt s mert érzi magát elégedetten most, hogy egyedül van s gondolatait háborithatatlanul neki szentelheti?!

A nagy újfundlandi besompolyog hozzá a szalonba s odafekszik lábai elé a puha szőnyegre.

És ő elengedi neki tartozást, a mit ígért. El sem üsi magától, sőt fekete szőrért megsimogatja kis kezével s a mint az eb lehevert előtte, ráteszi két kis lábát hatalmas testére.

S arra gondol, hogy egy pár nap múlva annak az őznek a bőrét fogja használni a lábai alá számolytakarónak, a mit ismeretlen ismerőse előtte lőtt le s a mi okozta az egész históriát.

Vajjon hogy küldi el? Bizonyára ezolgától. De hát mikép köszönje meg neki? Ah, ha eltalálna jönni a köszönetért? Ha azért ajánlotta fel az ajándékot, hogy még egyszer beszélhesen vele?

E gondolatnál összerázkódott.

Eszébe jut, hogyan nézett rá az a férfi.

És még most is ott érzi arcán pihenni delejes tekintetét: még most is látja, hogy tapad két fekete szemé az alakjára.

S miért?!

Még soha sem látott férfit így magára nézni.

Hogyan is látott volna?!

Hiszen ott lent a hegyek között, hol özvegy édes anyjával lakott, alig látott férfit. Kivéve a nagybátyját, Argyeleán Mitrut, a ki mikor üzérkedéséből hetekint hazatért hozzájuk, fáradt és unalmas volt s alig vette tekintetbe őt, a szegény házacska beteges, egyszerű leányát.

Argyeleán Mitruval jött egyszer házukba egy magas, erős testalkatú, mogorva öreg ember.

Argyeleán Mitru neki dolgozott s mint gazdag kereskedőt mutatta be.

Ez a magas, erős testalkatú, mogorva öreg ember Lazarovits Demeter volt.

És e látogatás után Argyeleán Mitruval sokszor betért hozzájuk ő is.

S egy nap öreg édes anyja azt kérdezte Liánától, akarna-e Lazarovits Demeter felesége lenni?

Miközben ezt kérdezte, elfogta gyakori köhögése s vér tolt ki az ajkán.

sikamlós utjára lépett, azon osztálynak, a melynek különben állásánál fogva tagja, nem jó szolgálatot tett; mert a helyett, hogy a béke, a szeretet magvát vetette volna el, viaszlykodást, gyűlölséget kellett.

Felelős kormányunk midőn elérkezett nek találta az időt a polgári házaság behozatalára, javaslatot terjesztett be, a melyet az országgyűlés elfogadott és ő felsége szentesített, tehát törvénynyé vált. Ezt megtámadni, nyilvános bírálathoz alá venni többé már nem szabad.

De hát vádolt nemcsak ezt tette. Azt tette, hogy midőn 1895. okt. 13. a hatóság közege a nép előtt megmagyarázta az új törvényeket, akkor lépett fel ellene és akkor ragadtatta magát ezekre a kifejezésekre: „Elég disznóság a kormánytól . . .” „Elég szemtelenség a kormánytól ilyen büntetéseket kiróni . . .” „Bitang kormány, most is megcsalta a népet! . . .”

Ugy a vizsgálat alkalmával, mint ma itten beismerte vádolt, hogy egyes magyarázatokat, közbeszólásokat tett, de hogy a kormányt sértette volna, tagadja. Azonban hat kifogástalan tanu hit alatt megerősíti, hogy hallották a sértő kifejezéseket.

A védő tanuk „nem hallottam“-féle vallomása nem pozitív állítás és nem gyöngíti meg a terhelt tanuk vallomását.

Kétségen kívül bizonyítva van tehát, hogy ezeket a rágalmozó kifejezéseket használta velt a kormány ellenében. Bővebben indokolni és magyarázgatni ezeket a rágalmozó szavakat felesleges. Ezek már magukban megállapítják a rágalmozás és becsületsértés fogalmát.

A becsület legféléttettebb kincse minden becsületes embernek. A polgári becsületen alapszik a társadalom, tehát méltó és kívánatos, hogy a törvény oltalmába vegye a megtámadott becsületet.

A vádbatalom nevében midőn felszólalok, lelkemben meg vagyok győződve, hogy a kormány becsülete továbbra is szeplőtlenül meg fog maradni; de mivel országos sérelem esett meg vádolt cselekménye folytán:

Vádat emelek a btkv. 262. §-ába ütköző és a 270. §. szerint minősülő nyilvános becsületsértés és rágalmozás vétsége miatt.

Ami a büntetés alkalmazását illeti, vádoltnak igen fiatal korát, meg hogy pályája kezdetén áll, valamint hogy szolgálatkészségből elragadtatta magát, enyhítő körülménynek kérem tekinteni; de figyelembe véve, hogy a kormányt sértette meg, aki neki soha sem ártott, és ezt a sértést háromszor ismételte, ez azt mutatja, hogy igenis, előre megfontolt szándékkal cselekedett, és hogy minden áron sérteni akart. Ezt aztán súlyosbító körülménynek kérem betudni.

Kérem ezeknél fogva Rudolf Mátyás vádoltat szigorúan megöngtetni, szabadságvesztéssel és mellékbüntetéssel sújtani, a rabélelmezési költségeket pedig, vádolt vagyontalanságára való tekintettel, az államkincstár terhére irni.

A védő beszéd.

Bodó Aladár dr. nagyon találónak tartja a kir. ügyész mondását, mely szerint a konkolyhintés célzata hozta ide Rudolf

Mátyást. De ezt a konkolyt nem ő, hanem Kovács Pál hintette el, midőn hivatalosan oly terepre vitte a törvénymagyarázatot, mely provokálta védelmében az egyház hű szolgáját. Ez a fellépés volt az, a mi fölkelte Rudolf Mátyásban a fölháborodást.

Igazolva van ez a tanuk vallomásával, a mire különben e helyütt nem tartja szükségesnek kiterjeszkedni. Különösen csak azt találja, hogy azok az ugynevezett hivatalos fülek többet hallottak meg, mint a sokkal közelebb álló mentő tanuk.

Védenca teljes felmentését kéri, ha azonban a bíróság mégis vétkezőnek találná, kéri figyelembe venni ugy védenecének, mint a panasztevőnek fiatal, 30 éven aluli korát az áldatlan harcot, melybe belelovaltattak a végül azt, hogy holnap lesz épen egy esztendeje, hogy életbe léptek az egyházpolitikai törvények. A mozgalmak, hála az Égnek, lecsendesültek, ne adjunk tehát reá okot, hogy egy esetleg tulszigoruan sújtó ítélettel ezek fellángoljanak.

Rudolf Mátyás vádolt elnök felhívására kijelenti védelméül, hogy távol állott attól a szándéktól, hogy egy kormányt megsérteni akarjon. Fölmentő ítéletet kér.

Az ítélet.

A bíróság ítélethozatalra visszavonult. Elmúlt egy jó félóra, midőn ujlag megjelent a tárgyaló teremben, s őfelsége a király nevében a következő ítéletet hirdette ki:

„Nyilvános becsületsértéssel vádolt Rudolf Mátyás bűnösnek mondatik ki a btkv. 267. §-ába ütköző becsületsértés vétsége miatt és az ítélet foganatba vételétől számított hat heti fogházra, 300 frt pénzbüntetésre; behajthatatlanság esetében újabb 30 napi fogházra ítéltetik.

Az ítélet jogerőre emelkedésénél az 52. gyalogezred parancsnokságával és elítelt feltes egyházi hatóságával közölni rendeltetik.

Az ítélet ellen ugy az elítelt, mint védője felebbezést jelentettek be, de felebbezett a kir. ügyész is az ítélet súlyosbitása végett.

TÁVIRATOK.

— **A főrendiház ülése.** (A „Pécsi Figyelő“ eredeti távirata.) A főrendiház mai ülésén Császka György, kalocsai érsek indítványozta, hogy a főrendiház fejezze ki szerencsekívánatait őfelségének október hó 4-dikére eső nevénapja alkalmából. Az indítványt lelkes helyesléssel tette magáévá a főrendiház.

Vécsey József báró interpellálta ezután Bánffy Dezső miniszterelnököt, hogy mi a való a képviselőház feloszlatásáról szóló hírekből.

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a kormány elhatározta a képviselőház feloszlatását s legközelebb kikéri ehhez a király beleegyezését.

A válasz tudomásul vétetvén, ugyancsak Vécsey József báró interpellálta a belügyminisztert, hogy mikép tartja összegegyeztethetőnek a választásokon a katonai asszisztenciát a vá-

lasztási szabadsággal? S hajlandó-e a választási lajstromok miatti panaszoikat orvosolni?!

Percel Dezső belügyminiszter feleli, hogy a katonai asszisztenciák szükségesek épen a választási jog megvédése miatt. A választási lajstromokra nézve semmit sem tehet. Azokat a központi választmányok állítják össze; ő csak arra ügyelhet, hogy a lajstromok a törvény értelmében állittassanak össze.

A belügyminiszter választát sem az interpelláló, sem a Ház nem vette tudomásul.

Több apró törvényjavaslat után a kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslatot a bizottság nevében Gál József elfogadásra ajánlta.

Erdély Sándor igazságügyminiszter ismertette a javaslatot főbb elveiben és szintén ajánlta elfogadásra.

Samassa József egri érseknek a javaslat részletei ellen vannak kifogásai, a mint azt az általános tárgyalásnál most jelzi is.

A javaslatot általában elfogadták, de a főrendiház mai hangulatából következő a holnapi részletes tárgyaláskor az egyházi korteskedésről szóló paragrafusokat okvetlenül megbuktatják.

Laptulajdonos Felelős szerkesztő
SZAUTTER GUSZTÁV PLEININGER FERENC
TAIZS JÓZSEF
kiadó.

NYILT-TÉR+)

Legfinomabb

kárpáti juhturót

kis bődönökben 45—50 krig ajál:

NICK A. K. Pécs,

a bazár udvarban és király-utca 3. sz.

Hirdetések.

Ügynök

ki a női divat, vászonáru és fehérnemű szakmában jártas Pécs és vidékén magán (privát) vevőknél jól bevezetve, kedvező feltétel mellett bpesti cségnél alkalmazást nyer. Ajánlatok eddigi működés megadásáért J. F. 50 Bpest főposta restante.

Vegyes asztali és muskatály szőlő

5 kilótól fölfelé.

Árak:

Vegyes asztali szőlő kilónként 40 kr.

Muskatály szőlő . . kilónként 50 kr.

Megrendelhető: **Kindl Ferencznel**
Pécsett, Nepomuk-utca 33.

TAIZS JÓZSEF

Pécsett,

Mária-utca 1. szám a királyi tábla átellenében.

Könyvnyomda, könyvkötészet, nyomtatványraktár, papirkereskedés.

Ajánlja a kor igényeinek megfelelő berendezésü

könyvnyomdáját

nagyobb művek, folyóiratok, körlevelek, számlák, falragaszok, meghívók, tánczrendek, hivatalos és gazdasági táblázatok, részvények, alapszabályok, névjegyek, stb. stb. elkészítésére.

könyvkötészete

fel van szerelve papirmetsző, sodronyfüző, perforirozó, számozó, aranyozó stb. géppel, melyek segélyével a legegyszerűbbtől a legdiszesebb munkáig minden elkészíthető.

Nyomtatvány raktárából

körjegyzői, papi és ügyvédi nyomtatványok jó papiron olcsó árért kaphatók.

Papirkereskedésében

Kuhn-féle **író-tollak** nagy választékban.

Különféle levélpapírok. (Röntgen-féle sugaraknak ellenálló, kerékpár-jelvényes stb.)

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.